

АНАЛИЗА НА ИЗВЕШТАЈОТ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА ЗА НАПРЕДОКОТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ОД 2019 ГОДИНА ВО ОДНОС НА ПОЧИТУВАЊЕ НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И СЛОБОДИ

Извештајот на Европската комисија за напредокот на Северна Македонија во 2019 и состојбата со заштитата на основните човекови права во најголем дел бележи позитивен напредок и во голема мера дава добра оценка за усогласување со европските стандарди. Како голем напредок во однос на заштитата на човековите права се смета донесувањето на Законот за спречување и заштита од дискриминација (2019), како и измените на Кривичниот закон, со кои се зголемува заштитата од злосторства од омраза и дискриминација. Извештајот бележи напредок во однос на заштитата на правата на жената со донесување на деинституционализирана стратегија и унапредување на акцискиот план за спроведување на Истанбулската конвенција. Сепак, извештајот забележува дека посебно внимание мора да биде посветено во спроведување на препораките на европските и меѓународните тела за човекови права, особено во однос на третманот на задржани лица, жени, лица со посебни потреби и маргинализирани групи на граѓани.

Извештајот јасно препорачува систематско распространување и доследно спроведување на сите препораки на европските и меѓународните тела за човекови права, особено оние кои се однесуваат на притворот, родовата рамноправност и правата на лицата со инвалидност. Друга јасна препорака според Извештајот, е потребата да се активираат дополнителни служби за идентификување на децата кои се изложени на ризик и да обезбеди поддршка на децата кои се жртви на насилство, Ромите, децата со инвалидност и останатите маргинализирани заедници. Во тој контекст најмногу се истакнува препораката за спроведување на Законот за спречување и заштита од дискриминација (2019), како и негово усогласување со другите закони, со цел систематско решавање и следењето на сите нови и нерешени случаи на дискриминација, злосторство од омраза и говор на омраза.

Посебен напредок е постигнат со донесувањето на Законот за спречување и заштита од дискриминација (2019), кој опфаќа широк спектар на заштитени основи меѓу кои сексуална ориентација и родовиот идентитет и предвидува унапредување и реструктурирање на Комисијата за заштита од дискриминација, кон која постои јавна недоверба и се констатирани бројни недостатоци во досегашната работа на Комисија.

За 2019 година, според Извештајот, биле забележани 12 случаи на прекршување на Европската конвенција за човекови права, кои се однесуваат главно на слободата на здружување поврзана со слободата на вероисповед, правото на слобода и безбедност и правото на правично судење. При тоа, бројот на пресуди од ЕСЧП кои треба да се извршат изнесувал 51 до крајот на март 2019 година, а бројот на нерешени предмети изнесувал 339. Дополнително, во 2019 година Советот за човекови права при ОН, го поднесе Универзалниот периодичен преглед на Обединетите нации за Северна Македонија кој беше прегледан од страна на Комитетот за елиминација на дискриминацијата врз жените и Комитетот за правата на лицата со инвалидност.

Извештајот ја нагласува потребата за надградување на правната рамка со согласност со ратификацијата на Истанбулската конвенција и во таа насока е донесен национален акциски план за спроведување на Конвенцијата и национален акциски план за родова рамноправност (2018-2020 година). Планот предвидува мерки за подигање на свеста за родова еднаквост и решавање на родовите стереотипи, при што Министерството за труд и социјална политика со Одделението за родова еднаквост ја имаат клучната координативна улога за спроведување на овие стратешки определби. Комитетот на ОН за правата на лицата со инвалидност препорача дополнителни напори за да се гарантира недискриминација, укинување на одредби кои дозволуваат присилно лишување од слобода, подобрување на пристапноста, обезбедување инклузивно образование, итн. Правата на ЛГБТИ лицата се унапредени со новите законски решенија и формирањето меѓупартиската група составена од 13 пратеници за застапувањето на правата на ЛГБТИ лицата, но постои потреба од дополнителни напори за обработка и собирање на податоци за

злосторства од омраза и говор на омраза врз основа на сексуалната ориентација и родовиот идентитет. Правната рамка не дозволува официјално признавање на парови од ист пол. Пристапот до здравствена заштита и правно признавање на родот на трансродовите лица останува ограничен.

Во Извештајот се наведува дека Народниот правобранител во 2019 година примил 77 претставки за дискриминација, а дополнително со измените на Кривичниот законик донесени во декември 2018 година се појаснија одредбите за злосторство од омраза и се проширија заштитените основи, а исто така позитивно е оценето вклучувањето на Јавното обвинителство во истрагите за говор на омраза и дискриминација. Во делот на работата на Народниот правобранител позитивно се истакнува зајакнувањето со нови надлежности за надворешниот надзор на полицијата. Сепак, ќе биде потребно дополнително зајакнување на Народниот правобранител за ефикасно исполнување на своите нови обврски и постапување по голем број претставки (3.458 примени претставки во 2018 година).

Во поглед на слободата на изразување како човеково право и слободата на медиумите, Извештајот нотира дека постои умерена подготвеност и подобрување на состојбата. Препораките кои ги дава Извештајот во оваа област се однесуваат на поддршка на медиумскиот плурализам, унапредување на објективното известување и истражувачкото новинарство; унапредување во борбата против дезинформации; реформа на јавниот радиодифузен сервис и ефективно постапување во сите случаи на физичко и вербално насилство врз медиумските работници.

Во поглавјето за правосудството и фундаментални права, Извештајот го нагласува значењето на правичен и функционален правосуден систем, ефикасната борба против корупцијата, како и почитувањето на човековите права во закон и во практика и оценува дека Северна Македонија има постигнато одреден степен на подготвеност во однос на европските стандарди во оваа област. Како главни препораки во оваа област се потенцирани спроведувањето на стратегијата за реформи во правосудството, спроведувањето на новите правила за именување, унапредување, дисциплински постапки и разрешување на судиите, обезбедувањето на независноста на правосудниот систем и целосно спроведување на реформата на Судскиот совет и реформирање на Советот на јавни обвинители.